

Statsrådets principbeslut om ett frivilligt åtgärdsprogram för den biologiska mångfalden i skogarna 2026–2040

1. Beslut

Statsrådet har den 16 april 2026 fattat principbeslut om ett åtgärdsprogram för den biologiska mångfalden i skogarna (nedan METSO-programmet) för 2026–2040. Genom programmet fortsätter markägarnas skydd av skogarna på frivillig basis. Åtgärderna i programmet är en del av det nationella genomförandet av EU-förordningen om restaurering av natur.

Beslut om programmets finansiering fattas separat inom ramen för statens anslagsramar och de godkända budgetpropositionerna.

1.1. Programmets mål

Målet med det frivilliga METSO-programmet är att förbättra tillståndet och skyddsnivån för skogsnaturtyper och skogsarter.

Programmet genomför de mål för skyddet av den biologiska mångfalden i skogarna i hela landet som ställts upp i EU-förordningen om restaurering av natur för 2030 och 2040. METSO-programmet stöder andra åtgärder som syftar till att vända den försämrade utvecklingen av skogliga livsmiljöer och arter till en positiv utvecklingstrend före 2030. Inom ramen för METSO-programmet förbättras livsmiljöernas tillstånd och konnektivitet samt främjas skogarnas och de tillhörande ekosystemens struktur och funktion.

Principbeslutet innehåller inga juridiskt bindande riktlinjer. Genomförandet av programmet grundar sig på skydd och naturvård av objekt som erbjuds frivilligt av markägarna. Programarbetet anpassas till regionförvaltningsstrukturen och de olika aktörernas behörighet i den offentliga förvaltningen.

I genomförandet av programmet beaktas kraven i EU:s lagstiftning om statligt stöd. Programmet leder inte till att Forststyrelsens intäktsföring till staten minskar. Programmet påverkar inte urfolkens möjligheter att upprätthålla och utveckla sina språk och sin kultur eller utöva sina näringar.

1.2. Genomförande av programmet

METSO-programmet genomförs med beaktande av ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet samt genom att använda kostnadseffektiva metoder i programmets åtgärder. Programmet genomförs i samarbete med miljö- och skogssektorn, markägarna samt många olika intressentgrupper. Programmet genomförs på ett sätt som respekterar skogsägarnas valfrihet. Effekterna av åtgärderna följs upp genom rapportering årligen.

METSO-programmet innehåller de mål och åtgärder för skogliga livsmiljöer som fastställts i Helmi-programmet och som sträcker sig till 2030. Genom programmet skyddas gamla skogar och skogar i naturtillstånd som uppfyller kriterierna i statsrådets principbeslut på basis av markägarnas frivillighet. Programmets mål uppdateras på det sätt som den nationella restaureringsplanen kräver.

Förbättring av kunskapsunderlaget, pilotförsök med åtgärderna, uppföljning och konsekvensbedömning gör det möjligt att rikta om programmet vid behov. Detta gör programmet flexibelt för att kunna svara på förändringar i verksamhetsmiljön och de mål som utvecklas.

Målet som ställts upp för programmet nås genom att:

- utveckla nätverket av naturskyddsområden
- upprätthålla och utveckla den naturvårdande skötseln och mångfalden i ekonomiskogarna
- följa upp och stärka kunskapsbasen för utvärderingen och utvecklingen av åtgärderna samt utnyttja befintlig information särskilt i praktiska åtgärder inom skogsbruket
- göra pilotförsök med nya metoder och finansieringskanaler som stöder den biologiska mångfalden i skogsnaturen
- driva samarbete mellan olika organisationer och intressentgrupper
- utbilda och informera

I METSO-programmet granskas de åtgärder som anses möjliga att genomföra med hjälp av ett frivilligt åtgärdsprogram. I programmet tas inte ställning till de riktlinjer på strategisk nivå som är avsedda att granskas i den nationella strategin för biologisk mångfald eller i den nationella skogsstrategin. I programmet fattas inga nya beslut om de frågor som statsrådet redan tidigare har fattat beslut om eller som regleras i nationell lagstiftning eller EU-lagstiftning.

Programmet är en del av det nationella genomförandet av förordningen om restaurering av natur. En nationell restaureringsplan har utarbetats parallellt med METSO-programmet, men restaureringsplanen färdigställs senare under 2026. De frågor som fastställs i den nationella restaureringsplanen fastställs inte i METSO-programmet.

1.3. METSO-programmets åtgärder

METSO-programmet genomförs med hjälp av nedanstående åtgärder. Programmet innehåller 18 åtgärder, varav en del är uppdelade i underpunkter.

Nummer	Åtgärd
1	Åren 2026–2040 genomför miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet METSO-programmet i hela landet. Programmets genomförandeperiod delas in i två perioder: 2026–2030 och 2031–2040. METSO-programmets mål för 2031–2040 uppdateras utifrån resultaten från början av perioden samt målen och åtgärderna i den nationella restaureringsplanen. Samtidigt beaktas eventuella andra ändringsbehov.
2	Miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och de regionala aktörer som verkställer programmen främjar målen för restaurering och skötsel av skogliga livsmiljöer så att METSO- och Helmi-programmen bildar en verksamhetshelhet som är oberoende av gränserna mellan förvaltningsområdena och som är effektiv och kostnadseffektiv. Vid planeringen av restaurerings- och skötselåtgärder för livsmiljöerna beaktar de regionala aktörerna de livsmiljöer och metodurval som omfattas av båda programmen.
3	A. De naturvetenskapliga urvalskriterierna för METSO-programmet som uppdaterades 2016 används fortfarande av miljöministeriet inom verksamhetsområdet för METSO-programmet 2008–2025. Jord- och skogsbruksministeriet fortsätter att tillämpa urvalskriterierna i hela landet. B. I norra Finland inriktar miljöministeriet permanent skydd i första hand på objekt i gamla skogar och skogar i naturtillstånd enligt kriterierna i statsrådets principbeslut. Skyddsgränserna utarbetas i samarbete med markägarna som ändamålsenliga gränser. C. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet gör de eventuella kompletteringar och preciseringar som restaureringsplanen förutsätter av de naturvetenskapliga urvalskriterierna i METSO-programmet. Kompletteringarna görs för hela landet.

4	<p>A. Miljöministeriet och livskraftscentralen utvecklar nätverket av naturskyddsområden på privat mark utifrån det arealmål som fastställts i Helmi-programmet samt principbeslutet om gamla skogar och skogar i naturtillstånd på sammanlagt 50 000 hektar 2026–2030. Målen för 2031–2040 härleds från resultaten från första delen av programperioden och den nationella restaureringsplanen när den nationella planen är klar. Myrskyddet enligt Helmi-programmet blir en del av utvecklingsmålen för nätverket av naturskyddsområden 2031–2040, vilket beaktas vid fastställandet av arealmålet. Livskraftscentralerna ansvarar för genomförandet av programmet.</p> <p>B. För programmet fastställer miljöministeriet riksomfattande prioriterade områden som fungerar som riktgivande grunder för fördelningen av anslaget. Prioriteringarna uppdateras under programmets gång och på det sätt som förändringarna i verksamhetsmiljön förutsätter.</p> <p>C. De regionala livskraftscentralerna fastställer prioriteringarna för valet av objekt inom sitt verksamhetsområde. Här beaktas de regionala särdragen i naturen samt hotfaktorerna i anslutning till bevarandet av objekten. Miljöministeriet styr utarbetandet av regionala mål för inriktningen vid livskraftscentralerna.</p> <p>D. Vid sidan av urvalskriterierna för METSO-programmet utvecklar miljöministeriet och livskraftscentralerna tillsammans en metod för att jämföra kostnadseffektiviteten i skyddet av de objekt som erbjudits. Metoden förbättrar transparensen, förutsägbarheten och en jämlik behandling av markägarna vid valet av objekt. Metoden tillämpas regionalt.</p>
5	<p>A. Forststyrelsen inventerar före slutet av fältsäsongen 2026 potentiella gamla skogar och skogar i naturtillstånd på statens mark i enlighet med statsrådets principbeslut (20.3.2025). Söder om samernas hembygdsområde finns det uppskattningsvis 80 000–90 000 hektar skog som uppfyller kriterierna, varav cirka 32 000 hektar redan är skyddade. Målen för skyddet av statens mark 2031–2040 härleds från den nationella restaureringsplanen när den nationella planen är klar.</p> <p>B. Forststyrelsens styrelse gör framställningar till jord- och skogsbruksministeriet om skogar i naturtillstånd och gamla skogar som skyddas med stöd av naturvårdslagen när inventeringarna från fältsäsongerna 2025 och 2026 är klara. Utifrån Forststyrelsens förslag bereder jord- och skogsbruksministeriet regeringens propositioner om överföring av områden från tillgångar som omfattas av Forststyrelsens avkastningskrav till annat eget kapital som används av Naturtjänsterna.</p>
6	<p>A. Forststyrelsen fortsätter att utveckla den områdesekologiska planeringen utifrån utvecklingsförslagen i Naturresursinstitutets utvärderingsrapport. När metoden utvecklas fäster man uppmärksamhet vid ökad transparens och en långsiktig bedömning av effekten.</p> <p>B. Kartläggningar av arterna i de statliga mångbruksskogarna och det områdesekologiska nätverket främjas genom Forststyrelsens egna projekt och samarbetsprojekt.</p> <p>C. Forststyrelsen kompletterar det områdesekologiska nätverket i fråga om naturobjekt som uppfyller kriterierna i Forststyrelsens miljöguide och som hittats i samband med inventeringen av gamla skogar och skogar i naturtillstånd, kartläggningarna av arter samt skogsplaneringen.</p>
7	<p>A. Jord- och skogsbruksministeriet och Finlands skogscentral tryggar den biologiska mångfalden i privata skogar med miljöstöd på sammanlagt 33 000 hektar, som omfattar 20 000 hektar nya miljöstödsavtal och cirka 13 000 hektar areal som inte genomförts under den föregående METSO-perioden. Målen för 2031–2040 härleds från resultaten under första delen av programperioden och den nationella restaureringsplanen när den nationella planen är klar.</p> <p>B. Jord- och skogsbruksministeriet och Finlands skogscentral tryggar den biologiska mångfalden i privata skogar genom naturvårds- och hyggesbränningsprojekt på sammanlagt 2 000 hektar före 2030. Målen för 2031–2040 härleds från resultaten under första delen av programperioden och den nationella restaureringsplanen när den nationella planen är klar.</p> <p>C. Jord- och skogsbruksministeriet utreder möjligheterna till ett 20-årigt miljöstödsavtal som ett tilläggsalternativ till det 10-åriga miljöstödsavtalet.</p> <p>D. Jord- och skogsbruksministeriet utreder möjligheterna att ändra det nuvarande stödsystemet för naturvård inom skogsbruket så att det sporrar skogsägarna.</p> <p>E. Jord- och skogsbruksministeriet förbereder sig på att utveckla metoderna för restaurering och naturvård av skogsnaturtyper samt skogsbrukets incitamentssystem på det sätt som den nationella restaureringsplanen förutsätter.</p>
8	<p>A. De kvantitativa minimimålen för skötseln av lundar och solexponerade livsmiljöer i statens mångbruksskogar fram till 2030 är: skötsel av lundar 95 st. (uppskattning), skötsel av solexponerade livsmiljöer 190 hektar och naturvårdsbränning 2 700 hektar. Målen för 2031–2040 härleds från resultaten under första delen av programperioden och den nationella restaureringsplanen när den nationella planen är klar.</p> <p>B. Forststyrelsen kompletterar de informationsbehov om skogsnaturtyper som fastställs i den nationella planen i förordningen om restaurering av natur så att nödvändiga naturvårdsåtgärder kan inledas utan dröjsmål.</p>
9	<p>A. Kommunerna kan erbjuda sina objekt till METSO-programmet för permanent skydd i enlighet med naturvårdslagen. Ersättning för skydd inriktas i regel på områden som används för skogsbruk i kommunerna.</p> <p>B. Miljöministeriet och Kommunförbundet/kommunerna granskar tillsammans finansieringskanalerna som helhet för utveckling av nätverket av naturskyddsområden och användningen av områdena för rekreatiönsändamål samt stöder utnyttjandet av olika finansieringsmöjligheter för att främja det regionala mångfaldsarbetet. I utvecklingsarbetet beaktas också Helmi-programmets mål och genomförandemetoder samt redan identifierade koncentrationer av biologisk mångfald.</p>

10	Inom ramen för den nationella lagstiftningen genomför miljöministeriet och livskraftscentralerna ett eller flera pilotprojekt där man prövar och utvecklar graderingen av de ersättningsnivåer som betalas för skydd enligt naturvärdena samt ordnandet av miljörelaterade anbudsförfaranden.
11	A. I uppdateringarna av rekommendationerna för skogsvård fästs särskild uppmärksamhet vid åtgärder som främjar uppnåendet av ett gott tillstånd i skogliga livsmiljöer. Först uppdateras rekommendationerna för lundar, åsskogar och trädbevuxna myrar. Genom utbildning, rådgivning och kommunikation effektiveras genomförandet och inriktningen av naturvårdsåtgärderna enligt rekommendationerna för skogsvård. B. Informationsstyrningen för att förbättra läget för skogsindikatorerna i förordningen om restaurering av natur effektiveras.
12	A. Finlands skogscentral förbättrar kvaliteten och omfattningen på naturinformationen om objekt enligt skogslagen. B. Finlands skogscentral utvecklar informationsproduktionen av geografisk information som beskriver naturtypernas tillstånd och möjligheterna till restaurering och naturvård samt gör denna geografiska information till en del av tjänsten MinSkog.fi.
13	A. Finlands skogscentral ordnar årligen utbildning om hur ansökningar om miljöstöd och naturvårdsprojekt bereds för aktörer inom skogsbranschen i form av webb- och fältutbildningar. Utöver utbildningarna erbjuds aktörerna också annat stöd för beredningen av ansökningar om miljöstöd. På Finlands skogscentrals webbplats upprätthålls anvisningar för uppgörande av ansökan om miljöstöd och ansökan om naturvårdsstöd samt anvisningar för de miljöstödsobjekt och krav på livsmiljön som ska finansieras. Exempel på naturvårdsarbeten som stöds finns på Finlands skogscentrals webbplats. B. Finlands skogscentral aktiverar aktörerna att delta i miljöstöds- och naturvårdsprojektutbildningar samt i utbildningar i användning av geodatamaterial bland annat vid aktörsmöten och genom kommunikation via flera kanaler.
14	A. De riksomfattande kommunikationsgrupperna för METSO och livsmiljöprogrammet Helmi sammanslås av miljöministeriet till en grupp som omfattar båda de frivilliga programmen. B. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet drar tillsammans upp riktlinjer för de riksomfattande kommunikationsåtgärderna inom METSO- och Helmi-programmet. Kommunikationsgruppen genomför den riksomfattande kommunikationen. De lokala aktörerna spelar en central roll i den regionala kommunikationen.
15	A. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet utarbetar årligen mål för genomförandet av METSO-programmet för livskraftscentralerna, Finlands skogscentral och Forststyrelsen. B. På regional nivå sammanslås METSO- och Helmi-programmens regionala samarbetsgrupper samt de så kallade LUMO-grupperna, som behandlar frågor som gäller den biologiska mångfalden på landskapsnivå, på ett ändamålsenligt sätt till en regional grupp som behandlar metoderna för att trygga och förbättra den biologiska mångfalden samt inriktningen av dem.
16	A. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fortsätter forsknings- och utvecklingsverksamhet som tjänar genomförandet av METSO-programmet. Verksamheten inriktas så att resultaten kan tillämpas på riksnivå, inkluderas i programmets praktiska åtgärder och utnyttjas i genomförandet av förordningen om restaurering av natur. B. I METSO-programmet fortsätter jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet projektverksamheten för att utveckla naturvården. Målet är att förbättra effekten av naturvården i ekonomiskogarna samt öka och främja genomförandet av åtgärder som förbättrar livsmiljöernas tillstånd och samarbetet mellan aktörerna. I projekten kan man också främja, utveckla och pröva nya finansieringsmodeller för naturvårdsarbeten.
17	A. Som stöd för uppföljningen av METSO- och Helmi-programmen tillsätter miljöministeriet en bredbasig uppföljningsgrupp. B. Varje år sammanställs ett sammandrag av genomförandet av METSO-programmets åtgärder. Finlands miljöcentral och Naturresursinstitutet deltar i uppföljningen av programmet och rapporteringen av övervakningsresultaten. C. En slututvärdering av METSO-programmet görs innan programmet avslutas 2040. Vid behov kan en halvtidsrapport om programmet utarbetas efter att den nationella restaureringsplanen har färdigställts.
18	Forststyrelsen beaktar METSO-programmets behov i utvecklingen av informationssystemen. Olika organisationer samarbetar aktivt för att olika användares behov av informationssystem ska beaktas med tillräcklig noggrannhet.

2. Uppföljning och utvärdering av METSO-programmet

I programmet följer man upp hur dess mål och åtgärder uppfylls. Dessutom granskas programmets genomslagskraft utifrån forskning och utredningar.

Som stöd för uppföljningen av METSO- och Helmi-programmen tillsätter miljöministeriet en bredbasig uppföljningsgrupp. Varje år sammanställs ett sammandrag av genomförandet av METSO-programmets åtgärder. En slututvärdering av METSO-programmet görs innan programmet avslutas 2040. Vid behov kan en halvtidsrapport om programmet utarbetas efter att den nationella restaureringsplanen har färdigställts.